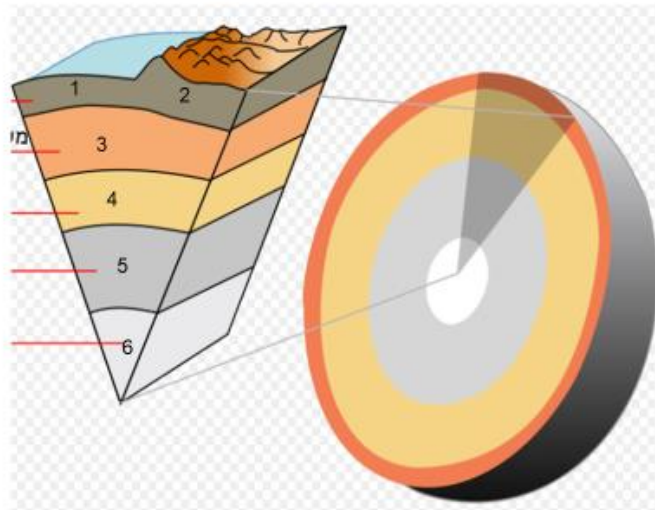

עירוני ג מודיעין - ערן חדד

עבודה בגיאולוגיה - מבנה כדור הארץ, טקטוניקת לוחות, רעידות אדמה, געשיות

1. **מבנה כדור הארץ** - לפניכם איור סכמטי של מבנה כדור הארץ. ציינו את שם השכבה המתאימה לכל אחת מהספרות:

_____ .1	_____ .4
_____ .2	_____ .5
_____ .3	_____ .6

2. **מבנה כדור הארץ** - השלימו את הטבלה - ליד כל אחת מהספרות יש לציין את שם השכבה (מונח מקצועי) ולתאר את מאפייני השכבה לפי הקריטריונים שבטבלה.

מספר שכבה	שם השכבה	מצב צבירה	טמפרטורה	הרכב חומרים
1 + 2				
3				
5				
6				

3. בתוך כדור הארץ יש "מאבק" בין לחץ גדול לבין טמפרטורה גבוהה. הסבירו כיצד "מאבק" זה משפיע על מצב הצבירה של השכבות התחתונות של כדור הארץ.

---

4. גלים סיסמיים

א. מהו המידע אשר מספקים לנו הגלים הסיסמיים המשתחררים בעת רעידת אדמה.

ב. הסבירו מדוע וכיצד ניתן ללמוד באמצעות גלי דחיסה (P) וגלי גזירה (S) על מצב הצבירה של שכבות כדור הארץ.

---

5. זרמי עירבול

א. הסבירו כיצד נוצרים זרמי העירבול (הכוונה מדוע יש עלייה וירידה של המגמה).

ב. הסבירו מהי השפעתם של זרמי העירבול על הליתוספירה של כדור הארץ.

ג. השלימו בעזרת מחסן המילים:

באזור בו זרמי העירבול _____ מתקיימת תנועת _____
בין לוחות שנקראת גם תנועת "פתיחה". באזור בו זרמי העירבול _____
מתקיימת תנועת _____ בין לוחות שיכולה לכלול גם תנועת _____.

מחסן מילים - הפחתה, התקרבות, התרחקות, יורדים, עולים.

6. תופעות גיאולוגיות

א. לפניכם רשימה של שלוש תופעות גיאולוגיות - קשת איים, "נקודה חמה", רכס מרכז אוקיאני. התאימו כל אחת מהתופעות לכל אחת ממדינות האיים הבאות

איסלנד _____
אינדונזיה _____
הוואי _____

ב. ציינו שמות של שתי מדינות או שני אזורים מלבד יפן המהווים קשת איים.

_____

ג. מהו סוג תנועת הלוחות היוצרת קשת איים? _____

ד. לפניכם מפה של קשת איים של יפן. רשמו ליד כל אחד מהמספרים את המאפיין המתאים (צד קעור, צד קמור, תהום בבקע):

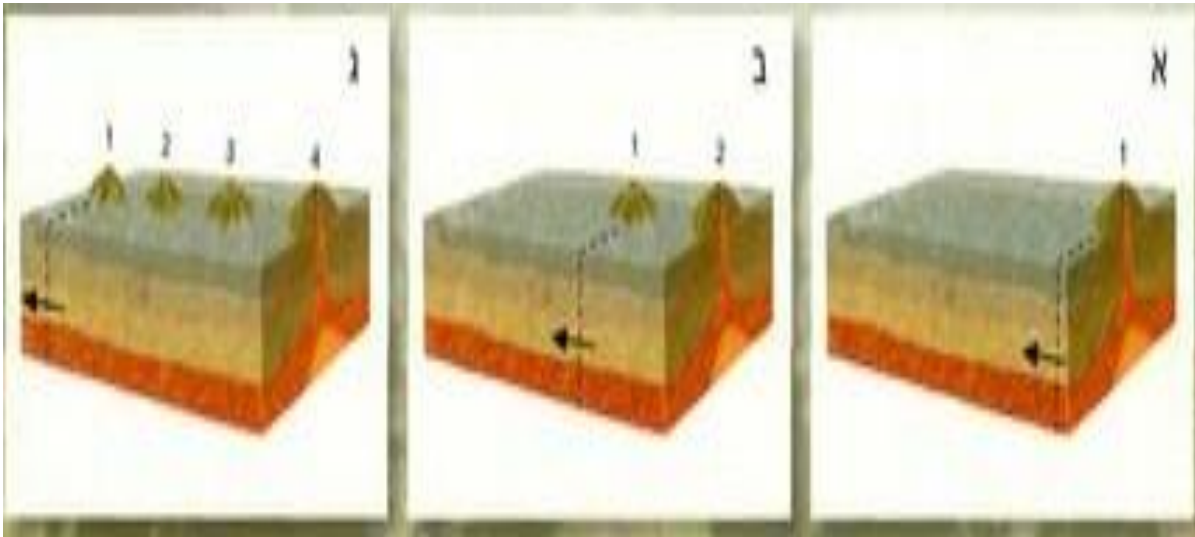
1. _____
2. _____
3. _____

ה. ציינו שתי תופעות גיאולוגיות הרסניות ששכיחות בקשתות איים.

ו. להלן תרשים המתאר תופעה של "נקודה חמה". עיינו בשלב ג. השלימו:

- מספר האי הצעיר ביותר הוא _____
- מספר האי העתיק / ותיק ביותר הוא _____
- הר געש פעיל קיים באי מספר _____ . הסבירו מדוע

- הרי געש כבויים נמצאים באיים מספר _____ . הסבירו מדוע

ז. טבעת האש - היעזרו באטלס.

- היכן נמצאת טבעת האש? _____
- מה כוללת טבעת האש? _____
- איזו תנועת לוחות מתקיימת בטבעת האש? _____
- ציינו שמות של מדינות בטבעת האש לפי המיון הבא:

שלוש מדינות באמריקה הצפונית _____

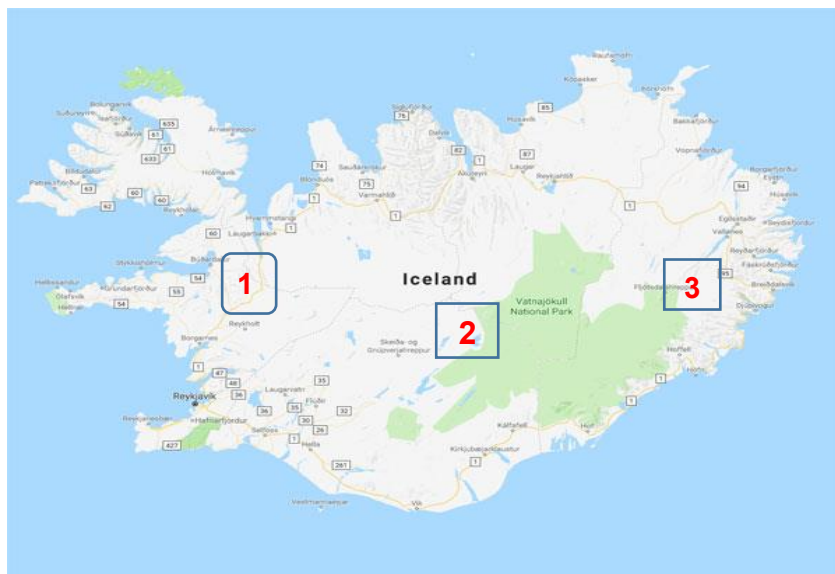
שלוש מדינות באמריקה התיכונה _____

שלוש מדינות באמריקה הדרומית _____

שלוש מדינות באסיה _____

7. האי איסלנד

- השלימו בעזרת מפה גיאולוגית באטלס - איסלנד נמצאת בתפר בין הלוח _____ לבין הלוח _____. בין הלוחות מתקיימת תנועת _____ . איסלנד היא חלק מה _____.
- במפה המצורפת רשומים מספרים. ליד איזו ספרה יש לצפות להרי געש פעילים? _____
- במפה המצורפת רשומים מספרים. ציינו עבור כל מספר האם הסלעים בו צעירים או עתיקים. _____ .1 _____ .2 _____ .3 _____
- הסבירו את הקשר בין גיל הסלעים בחלקי האי השונים לבין תנועת הלוחות המתקיימת באיסלנד.
_____
_____

8. ליתוספירה

- ציינו שני סוגים של ליתוספירה _____
- הסבירו את ההשפעה של תנועת פתיחה ושל תנועת הפחתה על הגודל של אחד משני סוגי הליתוספירות שצינתם.
_____
_____

9. רעידות אדמה

א. הגדירו מהו סולם ריכטר ומהו סולם מרקלי

סולם ריכטר

סולם מרקלי

ב. באירן התרחשה בשנת 2003 רעידת אדמה בדרגה 6.7 בסולם ריכטר. בקליפורניה התרחשה ב 1994 רעידת אדמה בדרגה זזה של 6.7 בסולם ריכטר. באירן דורגה הרעידה בדרגה 8 בסולם מרקלי ובקליפורניה היא דורגה בדרגה 5 בסולם מרקלי.

- הסבירו את **התהליך הגיאולוגי** שגורם לרעידות אדמה בכל אחת מהמדינות

- הסבירו את הגורם להבדל בסולם מרקלי בין שתי המדינות.

ג. ציינו שתי דרכים **טבעיות** לחיזוי אפשרי של רעידת אדמה מתקרבת. האם דרכים אלו יעילות בחיזוי רעידת אדמה?

ד. הציגו שלוש פעולות / דרכים של הכנה והתמודדות עם סכנת רעידות אדמה.

ה. ציינו את הקשר בין מספר רעידות אדמה המתרחשות בעולם בשנה לבין דרגתן בסולם ריכטר.

---

10. משפטי נכון / לא נכון.

לפניכם מספר משפטים.

עבור כל משפט להלן ציינו נכון / לא נכון. הסבירו ונמקו כל אחד מקביעותיכם.

- את מיקומו של מוקד רעידת אדמה קובעים באמצעות גלי P וגלי S הנרשמים בסיסמוגרפים.

- גלי S (הגלים השניוניים) חודרים מהאסתנוספירה אל הגלעין הפנימי של כדור הארץ ומהירותם מואצת.

- כל רעידת אדמה בים עלולה לגרום לצונאמי.

- האסתנוספירה העליונה צמיגית והאסתנוספירה התחתונה מוצקה.

- לאורך השבר הסורי אפריקאי מתקיימות תנועת פתיחה ותנועת החלקה.

- הרי געש פעילים נמצאים רק בטבעת האש

- אזורי הקימוט האלפיני הם אזורים של התקרבות בין לוחות טקטוניים.

- המקדם הסיסמי (ערך מספרי המבטא את רמת הסיכון והסיכוי לרעידת אדמה) של העיר אילת גבוה יותר מזה של העיר תל אביב.

- הסיכוי לרעידת אדמה חזקה בברזיל גדול מזה של אירן.

---

11. מיון הרי געש

א. ציינו והגדירו שלושה סוגים של הרי געש על פי תדירות התפרצותם.

- _____
_____
- _____
_____
- _____
_____

ב. נהוג למיין הרי געש גם לפי מבנה. השלימו את הטבלה לפי המרכיבים הבאים:

מה נפלט מההר - אפר / לבה נוזלית / אפר + לבה

מדרונות ההר - תלולים / מתונים / תלולים בהתחלה ומתונים בהמשך

בסיס ההר - רחב מאוד / צר יחסית

סוג ההר	מה פולט	מדרונות ההר	בסיס ההר
שכבתי			
שטוח			
קונוס (חרוט) אפר			

12. ציינו ארבע חומרים שיכולים להיפלט בהתפרצויות געשיות.

---

13. השפעות של פעילות געשית

א. לפניכם שלושה מרכיבים. תארו והסבירו את הקשר ביניהם. מומלץ גם להתייחס לדוגמא מהעבר.

- התפרצות געשית אנכית חזקה.
- גרעיני התעבות.
- כמות משקעים גדולה.

ב. תארו שלוש השפעות **חיוביות** (מתחומים שונים) של פעילות געשית על האדם והכלכלה על פני כדור הארץ.

ג. ציינו ארבעה סימנים שעלולים לבשר על התפרצות געשית מתקרבת.

ד. הסבירו כיצד התפרצות געשית חזקה עלולה לגרום לצונאמי.

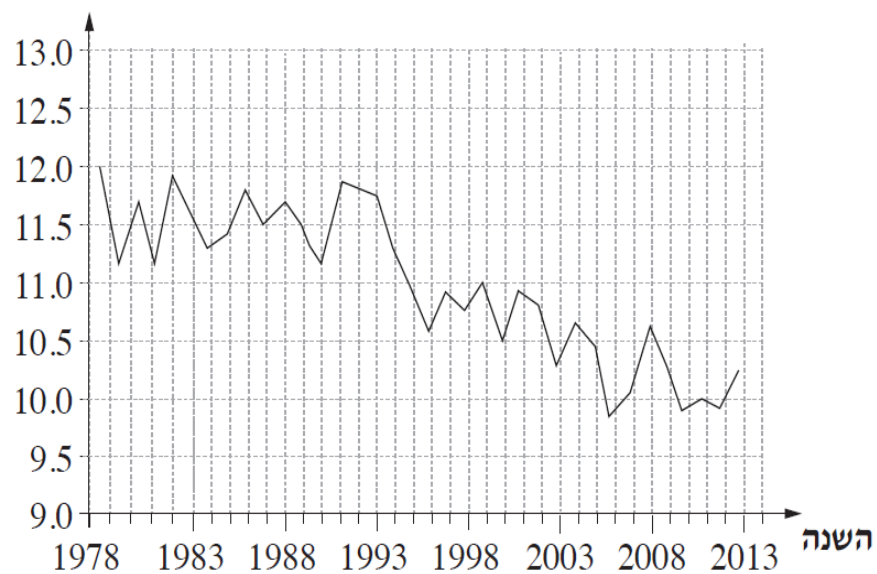

ה. לפניכם גרף המציג את גודל השטח הממוצע המכוסה קרח בים הצפוני בשנים 1978–2013. בשנים 1982, 1991, 2008 התרחשו במקומות שונים בעולם התפרצויות חזקות של הרי געש.

- ציינו מהי ההשפעה של התפרצויות געשיות אלו על גודל השטח המכוסה קרח.
- הסבירו כיצד התפרצויות געשיות חזקות משפיעות על גודל השטח המכוסה קרח.

השטח המכוסה קרח בים הצפוני
(ממוצע שנתי במיליוני קמ"ר)

ו. הסבירו את ההשפעה האפשרית של התפרצויות געשיות על גודל השטח המכוסה קרח.

---

14. התמודדות האדם עם תופעות גיאולוגיות הרסניות.

לפניכם מספר פעולות ודרכי התמודדות של האדם. השלימו בטבלה את הפעילות / הדרך המתאימה לכל אחת מהתופעות הגיאולוגיות ההרסניות (אחת הדרכים יכולה להתאים לשתי תופעות).

- פינוי אוכלוסייה כפרית
- התרחקות מקו החוף
- חיזוק מבנים (בישראל תמ"א 38).
- תירגול והדרכה של האוכלוסייה
- עלייה למקומות גבוהים ויציבים

התמודדות עם התפרצות הר געש	התמודדות עם צונאמי	התמודדות עם רעידת אדמה

ב. הביאו שתי סיבות עיקריות (כלכליות – מסורתיות – דתיות) לסירובם של תושבים במדינות מתפתחות להתפנות מאזור הרי געש למרות הסכנה.

---

15. הסבירו את התהליך הגיאולוגי שגורם להרי געש פעילים באינדונסיה (אינדונזיה).
שימו לב - בתשובתכם יש לכלול את כל המרכיבים הבאים - שמות לוחות, סוג התנועה, מושגים ייחודיים למדינה.

---

16. תופעות געשיות נוספות

לפניכם תמונות של שתי תופעות גיאולוגיות.

א. זהו מהי התופעה הנראית בכל אחת מהתמונות.

תמונה 1 _____ תמונה 2 _____

ב. תארו והסבירו את דרך היווצרות של כל אחת מהתופעות.

1 תמונה

---

2 תמונה

---

2 תמונה

1 תמונה

עבודה נעימה, ערן חדד

